

Centre Comarcal Lleidatà

ENTITAT DECLARADA D'UTILITAT PÚBLICA
CREU DE SANT JORDI

MEDALLA D'OR DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA AL MÈRIT CULTURAL

Gran Via de les Corts Catalanes 592, 1r - BARCELONA 08007 - Desembre 2008 - Nº 23
TL. 933 182 788 - FAX 934 127 674 - E-mail: cclleidata@ya.com - http://www.cclleidata.com

Equip de redacció

Josep Bellet i Falcó
DIRECCIÓ

Joan Miquel Peguera
SOTS-DIRECTOR

Joaquim Durany Mauri
COORDINADOR

Gràfiques Colorama
DISSENY I IMPRESSIÓ

Sumari

Activitats del centre
PAG 2

Comarques Lleidatanes
PAGS 3 - 4 - 5

Opinió
PAGS 6 - 7 - 8

Història de Catalunya
PAG 9 - 10 - 11

Pàgines Literàries
PAG 12 - 13 - 14 - 15 - 16

Aires poètics
PAG 17 - 18

Personatges de Catalunya
PAG 19 - 20 - 21

En racó d'en Quim
PAG 22

Miscel·lània
PAG 22

Editorial

Bon Nadal 2008 *i venturós 2009*

ACTIVITATS DEL CENTRE

El Conseller de Governació, senyor Jordi Ausàs, signant el llibre de visites del Centre

El president del Centre, senyor Bellet signant i lliurant el llibre del Centre al Conseller de Governació, senyor Ausàs

Excursió a Empúries. Grup d'excursionistes

Dinant, el dia de l'excursió a Empúries

Dinar el dia de Balaguer

Dia de Balaguer. Ramon M. Guiu Pujol, alcalde d'Ivars d'Urgell en la conferència sobre l'Estany

Dia de Solsona. Lliurament de premis al senyor Josep Valls

Dinar el dia de Solsona

COMARQUES LLEIDATANES

LA NOGUERA (I)

Per JOSEP Mª PUJAL
soci del centre

GEOGRAFIA: La Comarca de La Noguera, amb els seus 1.757 Km.2, és la més extensa del Principal. Al sud-oest de la denominada Noguera estricta, compren els Municipis situats entre el Segre i les dues Nogueres, La Pallaresa i La Ribagorçana, són les terres entre les serres de Millà, de Montclús i de Sant Mamet, que les separen de les Valls d'Àger i la Comarca de Meià .

Aquesta part situada entre rius, a estat anomenada "La Mesopotàmica catalana"; d'altra banda, en el pla, s'estén la sub-comarca d'Urgell, que te un clar diferenciat amb el sector muntanyenc. El primer, de difícil penetració per la conca dels rius i els pantans de Camarasa, Canyelles , l'estret de Mont-Rebei i els Terradets, més al nord, es troba el Mig Segre que arriba fins La Baronia de Rialb, a l'est La Ribera del Sió, limita ja amb La Segarra.

Paisatge de la Noguera

La Noguera està formada per 30 Municipis, la capital Balaguer, mullant-se els peus a l'aigua del Segre, és una ciutat venerable i senyorívola, que infon respecte i convida a obrir el cor com per totes les coses importants; una curiositat d'aquesta Ciutat és que fou la primera d'Espanya que obtingué el telèfon.. Està situada on la muntanya, rendeix a la plana, tota la seva personalitat, compta amb una població de mes de 16.000 hab., i entre tots el Municipis en són uns 38.000.

La hidrografia, apart del riu, te una part del canal d'Urgell, que beneficia de rec una extensa zona de la plana.

CLIMA. Predomina el mediterrani-continental, de tendència àrida ,suavitzat per la proximitat de la muntanya. La capital, situada a 240 m. d'altitud, l'hivern és dur i llarg (4,2 de mitjana), i l'estiu és xafigós amb una mitjana de 25 graus.

LA PREHISTÒRIA. La comarca fou habitada ja en el Neolític, més enllà de l'any 3500 aC., així o confirmen les troballes de ceràmica i instruments en la Cova del Tabac a Camarasa, i la de l'Os i Fornic, a Os de Balaguer. Una Necròpolis a La Colomina també o demostra. Hi ha vestigis de l'època pre-romànica a Alós de Balaguer. Al començament del 2007, una excavadora que treballava, prop del poble de Serò, en la construcció del canal d'Urgell, trobà una resistència oferta per unes grans pedres, es tractava d'un sepulcre prehistòric de grans dimensions , un dolmen decorat en les seves cares pròpies d'estats posteriors al neolític final, construïdes farà més de 5000 anys, es creu que és un megalític únic a Espanya.

LA HISTÒRIA: La submissió del llergets i l'entrada del món romà a la Comarca, s'inicià una llarga etapa de pau i prosperitat, a l'assimilar la nova vida i costums romanes.

Balaguer era ja una important població a l'arribada dels àrabs,. aquests nous pobladors, bastiren la ciutat, amb una Mesquita, que més tard, esdevingué cristianitzada amb el nom de Sta. Maria d'Almatà . Es creu que el Castell d'Ayita, citat l'any 922, és el d'Àger, on s'hi troba un sarcòfag pagà del Segle III, que ho confirma.

Aquestes terres van ser durant molts anys, Zona Fronterera, entre àrabs i els Comtats cristians, als vols de l'any 1000 es movien els seus guerrers entre Balaguer i Lleida. El primer capitost destacat en la reconquesta, fou Arnau Mir de Tost, que ajudà a la expulsió de la Taifa de Làrida.

En el segle X, els àrabs tenien fortificació als Castells d'Alós, Montmagastre i Magastre, fins que foren conquerits pel Comte Borrell I de Barcelona, que arribà més enllà de Balaguer els anys 1015 i 1016. Ramon Berenguer II de Barcelona, cedí les conquestes a Armengol II d'Urgell. qui continuà l'expansió, aconseguint el control de tot el territori.

Ens plau destacar que el poble de Serò de Noguera aportà dos Presidents a la Generalitat de Catalunya, Don Onofre d'Alentorn i Botella –Canonge de Lleida- i poc més tard, el seu nebot, Arcadi de Benasc, l'any 1608.

La tradició diu que el Marqués de Camarasa i la seva esposa, agraits per haver aconseguit un fill, en edat molt avançada, en prec fet a la Mare de Deu del Tallat, a Rocallaura, feren, des de 1615, donació al Prior del Tallat, d'una "quinta" d'oli per la llàntia del Santuari, acte que fou autoritzat pel notari de Balaguer Honorat Joan Barrera.

Quant al 1705 el noble Antoni Desvalls i Vergós, Senyor del Poal, comminà a La Paheria de Balaguer acceptar la sobirania de Carles III, s'accedí, no tant per patriotisme a la dinastia que havia regnat al País durant molts anys, sinó per l'esperança d'assegurar una pau, que no durà gaire més temps, passant Balaguer a formar part del Corregiment de Lleida, fins 1835.

Vista de Balaguer

Durant la guerra de Successió, a Balaguer succeí un cas insòlit. El General Borbó, Vallejo, va fer presoners a l'esposa del General Moragas, Magdalena Giralt, juntament amb el seus dos fills, el germà i un Capellà de Montardit, els van dur a la presó de la Ciutat, però com no era ven vist fer presoners a dones i nens petits, els traslladaren a "Can Noguès" al centre de Balaguer..

El General Moragas, va idear un audaç cop de mà, afí de rescatar-los, i amb l'ajut del Capità Bonet de Sta. Linya i el guerriller "carrasquet", van entrar fins la casa, reduint la guàrdia i s'endugueren, sens cap lluita, als presoners, que foren traslladats al Castell de Cardona.

Des de 1810 l'exèrcit de Napoleó, ocupà tota la Comarca, fins quant l'aixecament del Sometent que comandava Montardit, i també dels "Miquelets", derrotaren a l'enemic. El General Nancy, entrà novament a Balaguer, però hi està poc temps, doncs el bandolerisme organitzat i patriòtic feren fugir definitivament al Francès.

Durant la guerra de l'any 1936, Franco ocupà la Ciutat a l'abril de 1938, passant el Segre i formant un "Cap de pont" que resistí fins el començament de l'ofensiva llançada a conquerir Catalunya.

Atenció especial mereixent dos figures històricament excepcionals, vinculades amb la Ciutat de Balaguer. El primer Pere III de Catalunya, dit el Cerimoniós. Va néixer a Balaguer l'any 1319, fou Rei de Catalunya i Aragó, coronat a Saragossa l'any 1336. Comandà la flota Catalana- Aragonesa que conquerí l'Alguer. Amb el seu regnat nasqué la "Diputació del General o Generalitat", organitzà el funcionament de les "Ordinacions", va ser un decidit protector de les Arts i les Lletres. Morí a Barcelona el 1387.

El segon, és el Comte Jaume II d'Urgell el Disortat-La Noguera 1378-Xàtiva 1433.

Fill del Comte Pere II d'Urgell i de Margarita de Montferrat. La mort de Martí l'Humà, sens haver testat, el posa com favorit per succeir-lo, però els partidaris de Ferran de Trastàmara li barraren el pas. La sentència del Compromís de Casp, de 24 de juny de 1412, no tingueren en compte els seus drets, i Ferran també conegut com el d'Antequera, fou proclamat Rei d'Aragó.

El seu caràcter vacil·lant i irresolt, feu dir a la seva mare la cèlebre frase de "Fill, o Rei o res".

.Després de breus negociacions fallides, Ferran I, li feu la guerra total, ocupant llocs i Castells del Comte, que després d'un llarg setge al de Balaguer, Jaume II, fou apressat i conduït a Lleida, i en un Tribunal presidit pel Rei, fou condemnat a presó perpètua i confiscació de bens. Últimament empresonat al Castell de Xàtiva, morí l'any 1433, i enterrat a la Capella del propi Castell.

L'actual persona que ostenta el títol de Comte d'Urgell, es diu...Janserand de Sant Priet, i resideix a Avinyó (França). En un viatge realitzat a Barcelona l'any 1980, acompanyat pel prestigiós historiador Sr. Esteve Albert –que era resident a Andorra-, van visitar el nostre Centre C. Lleidatà, i elogià les seves instal·lacions i el fet de tenir-lo a Barcelona.

En una trobada que vàrem fer els del Lleidatà a Balaguer, acceptant una invitació de les Autoritats de la Ciutat, el mes de juny de 1998, amb motiu de la inauguració d'un Monument al Comte Jaime II, va ser una jornada del tot festiva, la nostra Coral, cantà en una Llar de jubilats i després de l'acte inaugural, se'ns invità a un dinar comú, on es sentiren parlaments per les dues parts, molt amistoses. Va ser tota una jornada social.

Les Autoritats de Balaguer, fa temps que sol·liciten el retorn de les despulles de l'últim Comte al que

fou el seus dominis, sens resultat positiu, fins ara.

També treballen a fi de que La Comarca de La Noguera, passi a ser nomenada d'Urgell, com sembla seria el més lògic

ART .l'Antiga Ciutat emmurallada, es troba apinyada als vessants dels turons coronats per les Esglésies de Sta. Maria i del Sant Crist, on es pot veure una Col·legiata d'estil gòtic de l'any 1351, obra de Pere III el Cerimoniós –nat a Balaguer- També hi ha les Esglésies de Sant Salvador i Sant Domènec, així com el Castell Formós, dessota encara estan molt ben conservats una sèrie de carrerons i plaça a l'abric de la muralla, El pont vell, documentat en l'època musulmana, es va refer al segle XIII i es reconstruí, en part, l'any 1775..

Una consideració especial mereix parlar del Sant Crist, un Crist d'especial veneració no sols pels balaguerins, sinó també per les contrades veïnes i conegut arreu de Catalunya. La llegenda diu que fou construït per Nicodem, que no sabia com acabar la cara, i en tant dormia uns àngels varen fer-li el rostre. Portat a Jerusalem, la imatge, per no ser cremada, la tiraren al Mediterrani. Aquesta va travessar el mar fins al riu Ebre i remuntant aquest riu i el Segre es parà davant del convent de Les Clarisses a la Ciutat de Balaguer, aquestes monges juntament amb la mare abadessa, baixaren fins al riu, quant una onada d'aigua va acostar-lo als seus braços, i seguida per tot el poble, el va dipositar al lloc del Santuari on avui es venera.

Joies monumentals del passat, són el Miracle,- Patrona de la Ciutat- barroc, l'Església de Sant Josep,. El convent de Sant Domènec, habitat encara pels franciscans.

Àger te les restes del Castell, muralla i Col·legiata de St. Pere. Es notori el castell de Preixens.,

A Castelló de Farfanya, hi resten un conjunt mural·lat erigit pels sarrains i conquerit al 1116 pel vescomte d'Ager, després d'haver sofert les guerres del

“segadors” i de Successió, l'ocupació Carlina, i la guerra del francès, el conjunt que hi resta, impressiona encara.. A les Avellanés hi ha una col·legiata i claustre romànic. A Montsonís, església romànica al costat de l'esvelt castell habitat pel 30é.comte Sr. Carles de Montoliu, Baró d'Albí, molt a la vora el Santuari del Seglar del segle III. A Fontllonga (documentat l'any 1049) hi ha les runes del Castell propietat de la família Meià i mes tard de los Fontllonga fins al 1314 que s'incorporà a la Corona d'Aragó.

Als Comiols es conserva un complex murallat amb torres rodones, documentat al 1071.

A Serò Hi ha restes d'un Castell i murs medievals que daten del 1109.

A Oliola, encara es conserven les restes d'un castell i torre rodona àrab del 908.

.Prop de Balaguer, el Castell de La Ràpita, d'alt d'un tossal, habitat pels successors procedents de Luxemburg, Ducs de Maqueda. L'Església i Castell del SegleXII a la Baronia de Sant Oïsmè

A la vila d'Alós de Balaguer encara queda una bona mostra del seu castell del segle XI, i a la Baronia de Rialb hi resta la més important de les 24 esglésies romàniques d'aquell territori..

No podem parlar de més monuments, del molts que es troben en aquesta Comarca, per falta d'espai.

Si direm que a la Capital, l'any 1983 s'inaugurà un Museu, dit de La Noguera, per gestionar tot el Patrimoni comarcal des de l'arqueològic, fins a la cultura actual.

COMUNICACIONS.-Balaguer és una cruïlla de comunicació que ens porta a diverses poblacions, les més importants son: Balaguer-Lleida; a Tremp i els Pallars , a Àger; a Tàrrrega i Barcelona, a Seu d'Urgell, Andorra i Puigcerdà.,a l'Aragó per Castelló de Farfanya, i Calaf per Pons. El ff.cc. Que arriba de Lleida i continua fins La Pobla de Segur. *(Continuarà al proper butlletí)*

gráficas
COLORAMA
Fotomecànica

C/.Mallorca, 474 4º 1º
Tel.: 93 232 66 11 - Barcelona
E-mail: colorama@gcolorama.com

- Gràfiques en general
- Disseny
- Plotters grans formats amb foam i plastificats
- Impressió digitals color i blanc i negre sobre tot tipus de papers
- Digitalització d'imatges
- Directe a planxa (CTP)
- Impressió

OPINIÓ

MASSA CAPS DE RATOLÍ

Per JOSEP BELLET FALCÓ
soci del centre

Fa uns mesos, el mestre de periodistes Joaquin Puyal, en una entrevista publicada en el diari Avui apuntava que si no s'aconseguia encarrillar ràpidament una sèrie de qüestions Catalunya podria

entrar en decadència. I no es referia a la crisi econòmica de la que no s'escaparà ningú. Puyal es referia a la crisi de valors, a l'autoestima, a la llengua, al sentiment nacional que afecta profundament els catalans.

No és la primera vegada que Catalunya travesa moments crítics, perquè quan un poble porta gairebé tres segles vivint sota el domini d'un altre que des de la posició de poder combat els valors esmentats anteriorment, als ciutadans del poble oprimint se'ls fa molt costa amunt no desmoralitzar-se.

Algú em podrà argüir que l'expressió "poble oprimint" és excessiva, perquè si l'esperit del Decret-Llei dictat per Franco el dia 3 d'abril de 1938 anul·lant l'Estatut de Catalunya hagués estat dictat en el sentí de *devolver* a les províncies catalanes *el honor de ser gobernadas en pie de igualdad con sus hermanas del resto de España*, la queixa seria gratuïta. Però no, no n'és. Perquè ha quedat demostrat que igual que en temps de Felip V l'esperit del decret no era *devolver*, sinó sotmetre la nació catalana a l'Estat espanyol també exactament pel "*justo derecho de conquista*". Un "*derecho*" que els ha possibilitat - amb duresa uns cops i amb subtileza uns altres-, amagar-nos la història, combatre el sentiment nacional, perseguir la llengua i tenir sotmesa Catalunya a un espoli fiscal propi d'una colònia.

La intocable Constitució de 1978, amb la interpretació que se n'ha fet i encara se n'està fent, cada dia s'assembla més a un rebrot del *justo derecho de conquista*, i com a tal està ben lluny d'entendre els drets democràtics que pertanyen al poble català. És evident que quan es tracta de decidir sobre el nostre país, els catalans no en tenim cap de dret. I no cal retrocedir a èpoques llunyanes per aportar-ne proves. Només cal

observar fredament la trajectòria seguida per l'Estatut d'Autonomia aprovat pel Parlament de Catalunya el dia 30 de setembre de 2005 amb el 89 % del vot parlamentari, el text del qual ha estat ribotat arbitràriament a Madrid, aprovat pel Parlament espanyol després d'haver-lo esmenat sense consciència i el que quedava d'ell referendat posteriorment pel poble català. I malgrat que el primer article de la Constitució espanyola digui que la sobirania resideix en el poble, en aquests moments l'Estatut és a les mans d'una dotzena de persones del Tribunal Constitucional de constitucionalitat dubtosa, de legalitat contradictòria i de imparcialitat inexistent, amb prou poder per convertir-lo en no res a base de retallar-lo o reinterpretar-lo a conveniència.

Dotze persones amb més poder que el nostre poble. Vet ací on arriba el nostre poder. Per això no em cansaré de repetir que Catalunya és un poble oprimint. Davant un Estat centralista expert en fer de l'anacronisme virtut i de la intransigència llei, en lloc d'oposar-nos-hi d'una manera ben resolta ens entretenim discutint si és millor ser cua de lleó de l'Estat espanyol o cap de ratolí amb Estat propi. I quan ens convindria més unitat que mai, quan és imprescindible que la societat catalana es mantingui compacta, generem tantes organitzacions com vulgueu, totes disposades a defensar la Terra amb dents i ungles que no serveixen per altra cosa que no sigui treure's els ulls els uns amb els altres. És evident que anem sobrats de ratolins disposats a presidir qualsevol cosa i ratolins que perden el cul per enganxar-se al darrer pel de la cua del lleó de Madrid.

Vivim uns moments d'una gran transcendència, està en joc el futur de Catalunya i, o ens unim amb urgència per exercir sense complexos els drets que ens corresponen: l'autoestima, la llengua, el sentiment nacional, el dret d'integrant els immigrants a la nostra cultura i la obligació de no permetre mai més la pràctica d'un espoli fiscal que ens condemna a ser un país de tercera, o Catalunya no correrà el perill de entrar en decadència, estarem completament immersos en ell.

DE DESAGRAÏTS... L'INFERN N'ÉS PLE

Article publicat a l'AVUI el divendres 31 d'octubre

Per **ORIOL JUNQUERAS**
Historiador

En els darrers vint-i-cinc anys, l'Estat espanyol ha viscut en gran mesura del dèficit fiscal català i dels fons europeus. Aproximadament, en xifres constants es tracta de més de 12.000 milions d'euros anuals (que han pagat entre 6 i 7'5 milions de catalans, en funció de si ens situem a l'inici o al final del període), i d'uns 6.000 milions d'euros l'any que han pagat entre 60 i 80 milions d'alemanys, una variació que s'explica fonamentalment per la unificació d'Alemanya. Aquestes xifres equivalen a més de 12.000 milions i a 6.000 d'euros, respectivament, és a dir, a un 3% del PIB espanyol anual al llarg d'aquest període.

Curiosament, el creixement econòmic espanyol del darrer quart de segle equival, (amb una certa exactitud) al volum de l'espoli fiscal català i al de les donacions alemanyes. En altres paraules, sense les

aportacions dels catalans i els alemanys, l'economia espanyola pràcticament no hauria crescut.

Tot i així, en lloc de ser agraïts i de posar-se a treballar, els polítics espanyols han optat per donar lliçons a tort i a dret. Així Aznar renyava als alemanys per la seva manca de contenció en la despesa pública (tot oblidant que, en bona part, eren ells qui li pagaven la festa), i Zapatero es vanagloriava d'haver crescut més que els seus socis europeus.

Evidentment, cadascú es amo de penjar-se amb la seva pròpia corda i esdevenir esclau de les seves pròpies paraules. I, en aquest sentit, les xifres són d'una contundència gairebé cruel. Posem-ne tan sols un exemple: fins al juliol l'atur espanyol s'havia incrementat del 8'3% al 10'4% al darrer any, mentre que en el conjunt de la zona euro havia disminuït del 7'1% al 6'8%.

EL NOU INSTITUT DE LA BRESSOLA: UN EXEMPLE REAL DE COOPERACIÓ I UNITAT CATALANA

Per **RICARD GENÉ**
soci del centre

President de l'Associació d'Amics de la Bressola

El dia 30 d'agost passat, la Bressola va inaugurar a la població rossellonesa del Soler, a uns 10 km de Perpinyà, un edifici de 1.150 m², amb capacitat per a 180 alumnes d'ensenyament secundari. El cost total de les obres ha estat de 2.600.000 euros, finançat per la Generalitat.

Aquestes dades, fredament donades, són les que majoritàriament han difós els mitjans que se'n van fer ressò, ometent qualsevol referència a la significació de l'acte i de com ha estat possible assolir aquest resultat. Estic segur, però, que als lectors del butlletí del Centre Comarcal Lleidatà no se'ls escapa que al darrera d'aquestes dades fredes hi ha molt més. Hi ha, sobretot, un exemple de tot el que es pot assolir amb un esforç de cooperació i unitat.

El nou institut (el col·legi, en terminologia del nord) és un projecte que s'ha gestat al llarg de més de cinc anys, posant d'acord entitats i autoritats públiques i privades, de banda i banda de la frontera que parteix Catalunya. Unes entitats i autoritats que han posat per davant la seva voluntat comuna de dotar la Bressola amb una eina potent per dur a terme la seva tasca pedagògica de promoure la catalanitat i la recuperació del català a la Catalunya del Nord.

Un moment de l'Inauguració

L'Ajuntament del Soler, amb el seu batlle i diputat Sr. Francesc CALVET al davant, ha cedit un terreny per 99 anys amb un lloguer simbòlic, la Generalitat de Catalunya, gràcies a la voluntat política del seu vicepresident Josep-Lluís CAROD-ROVIRA, ha finançat la major part de l'edifici amb una subvenció plurianual als Amics de la Bressola, que permet cobrir un crèdit concedit per l'Institut Català de Finances, els Amics de la Bressola hi hem aportat moltes hores de logística administrativa i alguns recursos suplementaris i, finalment, una persona privada, el Sr. Josep COLOMER, ha actuat de catalitzador entre la Bressola i les diferents administra-

cions i l'empresa constructora nord catalana Fondeville, que ha fet la seva feina dins de termini i sense desviacions pressupostàries.

El dia de la inauguració, un brillant dissabte de final d'agost, les personalitats presents, acompanyades per un nombrós públic, donaven fe del petit miracle aconseguït per la Bressola: un batlle nord català de la UMP, el partit del president Sarkozy, es felicitava del resultat aconseguït amb el vicepresident de la Generalitat, d'ERC, acompanyats del somriure murri l'expresident Jordi PUJOL, de CiU, qui ja a l'any 2003 va ajudar la Bressola a iniciar el primer curs d'ensenyament secundari, aleshores en prefabricats. Tot això, en presència també de la màxima autoritat departamental francesa en matèria d'ensenyament, l'inspector d'acadèmia Sr. Jean-Luc BENEFICE.

Acabat l'acte protocol·lari, pels passadissos del nou institut hi havia una alumna de la Bressola, d'uns 12 anys, que mostrava orgullosa a dues amigues seves el que seria el seu nou col·legi a partir del dimarts següent i aquestes deixaven entreveure un punt d'enveja. Mentrestant la seva amfitriona les animava a parlar en català i elles responien xampurrejant algunes paraules catalanes, que encara no el parlaven, però que s'hi esforçarien.

L'exemple de la unió i la germanor aconseguïdes al voltant d'aquest projecte, avui feliçment convertit en realitat, i l'anècdota transcrita al final d'aquestes línies són un èxit de la Bressola i de Catalunya tota, del nord i del sud. Aquest és l'objectiu pel qual treballarem des dels Amics de la Bressola i per al qual us demanem el vostre suport actiu. Un suport per anar més lluny, sempre molt més lluny.

RECONSIDEREM

*Per JOAN CARULLA
soci del centre*

Llegeixo a la premsa del dia 13-09-08 l'èxit d'una aposta i del llibre que l'explica sobre com viure durant un any amb i'3 euros al dia. Escric el resum. El meu consell és: consumir menys, comprar el que es necessita i no el que ve de gust, i renunciar a les

marques, reemplaçant-les per productes bàsics, que al cap i a la fi compleixen la mateixa funció.

Això em fa sobreixir el que em bull al cap de fa dècades. En faré dosis digeribles que aniré desgranant:

La vanitat ens costa més que la fam, la set i el fred.

El consumisme és una espiral que no té fi. Sí que en té el nostre organisme i els recursos planetaris.

Si tu pots suportar la disbaixa, en tots els sentits, la societat i el món NO.

S'ha de posar de moda l'austeritat. Entronitzar-la d'una vegada i culpabilitzar moralment el qui segueix com fins ara.

I mirar com a nacions perilloses aquelles que consumeixen o cremen per càpita vint vegades més que unes altres.

Consumir el necessari no sols és bo per la salut del cos i de l'ànima de l'individu i de la societat, sinó de la creació.

La planta més adaptable i vital mor per excés de vida i arrels si està en un test, encara que meravellós.

En biologia, un creixement accelerat amb acantonament en diuen càncer. És el que fem els humans en el nostre planeta.

Per tenir salut a tots els nivells i de forma perdurable cal seguir les lleis de la naturalesa. Cal ser ecologistes integrals. I economistes i economitadors en sentit universal.

El bon camí, si el sabem trobar, és el més recte i expedit. Però sol n'hi ha un.

Els recursos són limitats i finibles. Les mesures i tècniques alternatives poden estalviar un mesquí 10 o 20 %. Fins aquí bé, però els humans podem viure bé, saludable, sensatament, justament davant la Creació estalviant un 70%. És demostrable.

I haurem d'aprendre les lleis de la Termodinàmica. I haure d'imitar la Naturalesa i al nostre cos i el seu funcionament. I veurem que si no el destorbem és més savi que la nostra ment, per molt cultivada que estigui.

CATALÀ AL CENTRE COMARCAL LLEIDATÀ

Aprèn de gran el que se't va negar de jove

CATALÀ DE MICA EN MICA APUNTAT'HI

HISTÒRIA DE CATALUNYA

Sabies que ...?

Vicent o els escacs que coneixem

Publicat a ACTUAL el dijous 17 de novembre de 2005.

Per DARNIC COLLECTA

DONASSES, HOMENOTS I PARATGES

Si els catalans fórem pioners a Occident en política (Corts i pactisme), economia (consolats de mar i taula de canvi), fiscalitat

(Generalitat) i dret (civil i constitucional), segons el campió mundial de l'especialitat, Anatoli Karpov, també ho fórem en escacs.

La primera referència escrita a les regles dels escacs moderns fou el poema "Scachs d'amor" datat a València el 1475

Anatoli Karpov acudí el 7 de novembre de 2007 a la presentació a València del resultat de 15 anys d'investigacions, recopilades en un llibre, signat per José Antonio Garzón, que demostra que les regles modernes dels escacs van ser creades a València a finals del segle XV per un autor de Segorb, anomenat Francesch Vicent, a qui Karpov sempre havia considerat el veritable inventor i normalitzador dels escacs actuals.

El llibre, fet amb el patrocini de la Fundació Jaime II el Just i dels Ajuntaments de València i Segorb, aporta la documentació que estableix el 1495 com a data de publicació del tractat de Vicent, Llibre dels Jochs Partit dels Schachs, inspirat així mateix en el poema Scachs d'Amor, degut als autors Narcís Vinyolers, Bernat Fenollar i Francí Castellí, i datat al 1475, que va fixar de forma pionera les normes dels escacs, en introduir-hi en una partida la figura de la reina. D'aquesta manera queda clar que el tractat de Vicent és origen d'altres texts erròniament considerats precursors, com ara el Manuscrit de Lucena, traducció al castellà del tractat de Vicent, o el Llibre de Damiano, un pseudònim que hauria amagat la personalitat de Vicent en el seu exili italià, tot fugint de la Inquisició.

Els escacs són un joc de taula en què s'enfronten dos jugadors i simula una batalla entre exèrcits en un camp de batalla o escaquer. És especialment popular per la seva complexitat, els nivells

de qualitat de joc, així com la multiplicitat de combinacions possibles, el que fa que sigui l'únic joc de taula amb consideració d'esport.

Tot i els orígens incerts, segons una majoria d'historiadors, els escacs van néixer a l'Índia al segle VI, de la mà d'un brahman i sota el nom de xaturanga, que feia referència a les quatre unitats de l'exèrcit indi: elefants, cavalleria, carros i infanteria, equivalents dels alfils, cavalls, torres i peons.

A banda d'aquests precedents antics, la primera referència occidental escrita sobre els escacs també és catalana: el testament del comte Ermengol I d'Urgell, fundador de la dinastia, que entre el 1008 i 1010, any de la seva mort, oferí un joc d'escacs al monestir de Sant Gil, proper a Nimes (llavors occitana i feudatària del comtat de Tolosa que regiren els Trencavel), en homenatge a l'eremita establert a la vall de Núria al s. VIII, on assolí la seva definitiva reverència cristiana.

El segon precedent occidental en importància seria el còdex integrat als *Juegos diuersos de Axedrez, dados, y tablas con sus explicationes, ordenados por mandado dem rey Alfonso el sabio*, del 1283 i integrat per 98 fulls ricament il·lustrats. El tercer, enllà del manuscrit de Lucena copiat de Vicent, fou *l'Campeggiamenti degli Schacchi, o sia nuova disciplina d'attachi, difese, e partiti del giuoco degli Schachi, degut a Francesco Piacenza* i publicat a Milà el 1683.

En tot cas, després de l'obra de Garzón, es pot afirmar, basant-se en el tractat de Vicent, que la primera referència escrita, en qualsevol llengua, a les regles modernes dels escacs fou el poema valencià de finals del segle XV, llargament titulat *Obra intitulada scachs d'amor feta per don Francí de Castelvi e Narcis Vinyoles e mossèn Fenollar*, que representa una partida d'escacs jugada entre Castellví amb blanques (vermelles al poema, representant Mart i l'amor) i Vinyoles amb negres (verdes al poema, representant Venus i la glòria), sota l'arbitratge de mossèn Fenollar. 64 estrofes (mateix nombre que les caselles de l'escaquer) de nou versos, i agrupades de tres en tres. La primera representa el moviment de les blanques. La segona, el de les negres. La tercera, un comentari

ri de l'àrbitre sobre les regles. Les tres prime-res estrofes són de presentació. La darrera, és el mat.

A la fi, la partida fou aquesta: 1. e4 d5 2. exd5 Qxd5 3. Nc3 Qd8 4. Bc4 Nf6 5. Nf3 Bg4 6. h3 Bxf3 7. Qxf3 e6 8. Qxb7 Nbd7 9. Nb5 Rc8 10. Nxa7 Nb6 11. Nxc8 Nxc8 12. d4 Nd6 13. Bb5+ Nxb5 14. Qxb5+ Nd7 15. d5 exd5 16. Be3 Bd6 17. Rd1 Qf6 18. Rxd5 Qg6 19. Bf4 Bxf4 20. Qxd7+ Kf8 21. Qd8++Mat.

En això inspirà Francesc Vicent el seu tractat, del qual no en queda cap exemplar imprès, havent estat el darrer el que hi havia a la biblioteca de Montserrat destruïda pels soldats de Napoleó durant el saqueig del monestir del 1811, en plena Guerra del Francès.

De la prèvia existència de l'exemplar n'havia donat compte, entre d'altres, el monjo Francisco Méndez en la seva *Tipographia española* (1796), on recollia la presentació del text de Vicent: *Libre dels jochs partits dels schacs en nombre de 100, ordenat e compost per mi Francesch Vicent nat en la ciutat de Segorb e criat e vehi de la insigne e valerosa ciutat de Valencia, i també la cloenda: "A loor e gloria de nostre Redemtor Jesu Christ fonc acabat lo dit libre que ha nom libre dels jochs partits dels schachs en la insigne ciutat de Valencia e estompat per mans de Lope de Roca Alemany e Pere Trinchet librerere a XV dies de Mag del any MCCCCLXXXV".*

LA CORONA DE L'ESCUT DE CATALUNYA (II)

Per ARMAND DE FLUVIÀ I ESCORSA
Assessor d'heràldica i genealogia de Catalunya

Hi ha qui diu que com que Catalunya no ha tingut mai un sobirà que s'intitulés rei de Catalunya, la corona que ha de timbrar l'escut ha d'ésser la de comte, perquè els nostres sobirans només eren comtes de Barcelona. Això no és així. La corona de comte és la corona que timbra els escuts dels títols del Regne que són comtes (comte de Godó, comte de Foixà,

etc). Timbrar l'escut amb una corona de comte seria rebaixar els comtes sobirans de Barcelona a la condició de simples títols del Regne, per sota de tots els marquesos, els ducs, els infants i els prínceps. El sobirà de Catalunya era el rei, tout court, i aquest rei, entre altres títols de sobirania tenia el de comte de Barcelona. Per això a Catalunya hi havia el **reial patrimoni**, els **batlles reials**, les **batlles reials**, i les **drassanes reials**, i un dels tres braços de les Corts catalanes era el **braç reial** i quan les Corts aprovaven alguna cosa deien **plau al senyor rei** i no plau al senyor comte i en les actes trobem constantment expressions com **en Aragó e en Catalunya e en los altres regnes e terres [...] per tal que cascun regne...** Un castellà, el capità Juan Anaya de Solís, en la seva

correspondència amb el Consejo de Guerra, conservada a l'Archivo General de Simancas, pel gener de 1591 deia que **En el reyno de Catalunya** dizen que somos [els castellans] muy malos y yo creo que lo son ellos [els catalans]. També vull agrair la carta del sr. Carles Serra (Bústia 6 d'agost) i dir-li que precisament el gran duc de Luxemburg, que ell esmenta, i els seus fills, tenen el tractament d'alteses reials. A l'Estat espanyol timbren l'escut amb una corona reial Canàries, Cantàbria, Castella la Manxa, Galícia, Múrcia, Navarra i la Rioja i algunes mai no han estat regnes ni han tingut mai sobirania. Insisteixo, la corona reial timbrant l'escut de Catalunya també vol dir que Catalunya havia estat un país sobirà i això no ho pot negar ningú.

ELS COLOM, FUNDADORS DEL PRIMER BANC PÚBLIC: LA TAULA DE CANVI

Per JOSEP M. COMAJUNCOSA

Doctor en economia per la Universitat de Princeton

Professor d'economia d'ESADE

Guillem Colom va ser el 1402 el primer administrador de la Taula de Canvi de Barcelona (el primer banc públic de la història). S'encarregava de donar crèdit al monarca i al Consell de la ciutat, i acceptava dipòsits de particulars amb millors garanties que la resta de bancs. La família Colom i la Taula de Canvi van jugar un paper important en la vida pública catalana de tot el segle XV. Els néts del primer canviador, els germans Colom Bertran, eren també néts per línia materna de Francesc Bertran, almirall de la marina catalana. Els Colom Bertran participaren de manera destacada en la guerra civil catalana de 1462-72 entre el rei Joan II i la Generalitat, recolzada aquesta per una part important de l'oligarquia catalana, acostumada a fer valer els seus drets davant del rei mitjançant el parlamentarisme.

Durant aquesta guerra, la Generalitat oferí el tron a Pere de Portugal, cinquè fill del rei Joan I de Portugal, el qual va portar homes d'armes: entre d'altres, Vicent Anes Pinçon i P. Ninho. Durant la guerra, Francesc Colom Bertran fou president de la Generalitat. El seu germà Joan va ser capità i supervisor de naus amb patent de cors. Quan finalitza la guerra, amb la pau de Pedralbes, malgrat les generoses mesures de gràcia concedides pel rei Joan II, cap Colom es troba entre els signants.

Trenta anys més tard, Pere Bertran Margarit, cosí germà dels Colom Bertran, va ser escollit per Colom com a cap militar de la segona expedició a Amèrica que partí de Barcelona. Entre molts altres, l'acompanyava Ramon Pané (o Pongç), escollit pel descobridor perquè estudiés els costums i la religió dels pobladors del nou món. El resultat va ser el primer llibre escrit a Amèrica en una llengua europea. Ramon Pané era frare del monestir de Sant Jeroni de la Murtra, confrontant amb les propietats dels Colom en el municipi de Badalona. La primera expedició havia estat finançada sobretot per Lluís de Santàngel, tresorer de la corona catalano-aragonesa i soci comercial de la família Colom.

Jordi Bilbeny, en el seu nou llibre, significativament titulat Colom, príncep de Catalunya, identifica el Descobridor amb la figura de Joan-Cristòfor Colom i Bertran. Bilbeny desgrana el parentesc de Colom amb les monarquies catalana, portuguesa i francesa. Va estar casat amb la germana de Pere de Portugal, besnéta de Pere III el Cerimoniós.

Reproducció de la "Santa Maria"

Això el convertia en oncle de tercer grau del mateix rei Ferran el Catòlic. Com a tal, Colom podia demanar i rebre els càrrecs de virrei, governador general i almirall, i tot això amb caràcter hereditari; quelcom del tot impossible en aquella època per a un estranger analfabet i plebeu.

Força interessant, però, l'anàlisi que en Bilbeny fa de la naturalesa jurídica del contracte signat pel Descobridor amb la monarquia que estava estrictament basat en el dret públic de la corona catalano-aragonesa, com també ho estaven les institucions creades al nou món. El llibre també clarifica la biografia d'alguns personatges importants com Joan Pera, cosmògraf i jurista, encarregat de negociar en nom de Colom amb el secretari de la corona catalana, Joan de Coloma.

El Discovery Channel, que ja va dedicar un reportatge al tema, ha promès una segona entrega que incorporarà proves d'ADN. Deixant de banda el grau de fiabilitat d'aquestes complexes tècniques genètiques, és la documentació aportada per en Bilbeny i l'anàlisi de la seva naturalesa jurídica el que atorga llum a uns fets que han estat durant segles immersos en una sorprenent boirina. La seva tesi sobre el paper preponderant de la corona catalano-aragonesa en el descobriment del Nou Món ajudaria a comprendre el considerable impuls experimentat per la Taula de Canvi de Barcelona a principis del segle XVI i la gran immigració que va rebre Catalunya en aquesta mateixa època procedent d'àmplies zones del sud de França, documentada pel professor Jordi Nadal. Hauríem de reflexionar per què aquest país ha defugit l'estudi seriós d'uns fets històrics tan transcendents. Per què no mirem al mirall? Potser ens fa por el que hi poguéssim veure?

PAGINES LITERÀRIES

ELS PASTORETS DE VILAVESTEN CONTES DE NADAL

Per JOSEP BELLET FALCÓ
soci del centre

Vilavesten tenia una població ben minsa: uns tres-cents dinou habitants comptant els vint-i-cinc subsaharians empadronats últimament. La cultura era escassa, de fet al poble hi havia més porcs que llibres, i no és que vulgui establir cap mena de relació entre la cultura i els porcs, ho dic simplement perquè de porcs, i em refereixo als porcs de corralina, n'hi havia un parell a cada casa i de llibres era difícil de trobar-ne cap. Només us diré que l'alcalde no sabia llegir i el secretari havia de comptar amb els dits. El capellà era més culte, sense passar-se, és clar, que l'Església no va sobrada de llumeneres teològiques per situar-les en poblacions de mala mort. De mestre només ni havia un, i anava cargolat per la cirrosis hepàtica que li havia provocat l'avorriment. Algú es preguntarà que tenen en comú l'avorriment i la cirrosi, doncs en aquest cas, sí, perquè l'avorriment li produí abúlia i l'abúlia el portà a la beguda. El mestre tenia debilitat pel "Mono", una marca d'anís que s'empassava amb delectació morbosa. No se'l prenia mai en copa, se'l bevia a galet, a raig d'ampolla. I un tragué ara, i un tragué tot seguit, i l'home cada nit sortia de la taverna amb el fetge inflammat. I a l'hora de marxar, per assegurar-se que el poca vergonya del taverner no en fes cap de les seves, no es descurava mai de plantar l'ampolla sobre la taula i fer una ratlla justament al nivell que arribava el licor i, "au –cridava dirigint-se al taverner- guarda'm el mono fins demà".

-Que sí, home, que la mona ja te l'emportes tu –li responia l'amo.

El capellà, que quan va arribar al poble era un home tranquil, en molt poc temps es va desesperar, perquè els dies feiners no anava ningú a missa, i els dies de guardar si presentava tres o quatre beates velles i atrotinades que prou feina tenien per flectar un genoll. De bon antuvi tingué un parell d'escolanets, però els hagué d'acomodar perquè li buidaven massa sovint la garrafa del vi de consagrar i tot el dia anaven entrom-

pats. Per tot el que ja porto dit us haurà quedat clar que la comunitat religiosa de Vilavesten feia pena.

El rector, però, fent forces de flaquesa i esprenent el cervell va concebre un projecte per a què el dia de Nadal, almenys el dia de Nadal, tingués l'església plena. I un cop s'ho hagué pensat i repensat va anar a veure l'alcalde per exposar-li el pla.

-Així que el senyor mossèn vol que els veïns vagin a missa per Nadal? –va preguntar sense gaire entusiasme el cap municipal.

-És clar, home. I si és possible per cap d'any i tot –respongué el capellà, il·lusionat-. És una vergonya que els vilavestins no posin mai els peus a la casa de Déu –va reblar, esperançant que l'alcalde secundés el projecte.

-I com s'ho amanirà tot això? –tornà a preguntar l'alcalde, més apte per dubtar que per aportar idees.

-Farem pastorets –va explicar amb alegria l'home que sempre anà vestit de dol.

-Però què diu, ara! –Exclamà l'alcalde, gairebé escandalitzat-. Home, temps enllà, quan Vilavesten vivia de la pastura, doncs... al poble i vivia pastors, i prou en feien de pastorets entre ells i les seves mullers. Però ara que als pobles de muntanya la cria de bestiar ha anat a mal borràs i els animals els crien establats en terres baixes, de pastors no en tenim i de pastorets no se'n fa.

El capellà s'adona que el cap d'aquell l'alcalde no raonava més que un còdol, però va continuar insistint:

-Els pastorets els hem de fer en una representació... –va començar a explicar-li.

-Sí, home, en una representació. Au, perquè ho ha dit vostè. Allà, davant de tothom vindran a fer-ho. Hi ha certes coses, mossèn, que les persones decents només les fan en absoluta intimitat. És que... no m'ho puc creure! Com us torneu els capellans! –Va protestar, escandalitzat, el tanoca d'alcalde.

-No home, no. Que no m'entens? Que no és el que tu et penses. Farem una obra de teatre que

es diu els Pastorets, la típica representació de Nadal.

-Aaaaaah! –va respirar tranquil·litzat el que manava més-. Fareu això dels rabadans i el bestiar.

-El bestiar? Quin bestiar? –va preguntar el retor, estranyat.

-Si home, això del bou i la somera, els ous i les gallines...

-Això mateix – veig que ja ho va entenent.

-I d'on traurà els actors? –preguntà l'alcalde completament desconfiat.

-Del poble.

-Del poble? Mal preparat li veig si confia del poble.

-Confio en vosaltres i en Déu. Ho tinc tot programat –parlà, ben animat, el retor-. Per fer de pastors no tindrem cap problema, només cal buscar gent rústega, ben colrada pel sol i pel fred, que prou n'hi ha a la vila. –I després va afegir-“Vostè, com a manaire principal, podria fer d'Herodes.

-D'Herodes? Qui és aquest?

-El rei de Palestina, el que després d'haver nascut el nen Jesús, temorós que li prendria el tron, el va voler matar i perquè no se li escapés va fer degollar tots els recent nascuts.

-Cordons, mossèn! Me'n farà dir una de grossa, eh! Mira que dir-me que jo puc fer d'Herodes! Però que s'ha cregut, vostè? És que potser tinc cara d'escorxadador de criatures, jo? A Vilavesten prou feina tenim a fer parir les dones perquè després anem darrere seu degollant els nadons.

I el retor que no l'havia escoltat ni poc ni gens, perquè ja estava convençut que aquell alcalde pensava menys que un tap de suro, va continuar parlant:

-I els membres de l'Ajuntament podrien fer de Sanedrí.

-Deu voler dir sant Adrià, mossèn. I aquesta festa ja la fem –va remugar el cap municipal.

-Vull dir el que he dit: de Sanedrí. Sanedrí. Els que es reunien, escoltaven i raspallaven la persona que tenia el poder, com si diguéssim els regidors d'aquella època...

-Ves, per això potser sí que servirien els regidors d'ara –va confirmar l'alcalde fent un gest d'aquiescència.

El capellà va continuà repartint els papers:

-El taverner ens aniria bé per a fer de dimoni.

-A fe de Déu que...

-Ep! -el va tallar el retor- no comencem a dir paraules grosses.

-No, no, només volia dir que aquesta l'ha encertada. Aquest paper li anirà molt bé a aquell reconsagrat...

-Ep! –tornà a cridar el retor.

-No, no, només volia dir que... que el taverner és més dolent que el pebre –rectificà l'alcalde una mica cohibit pel parell de targetes que li havia tret el capellà.

-De Sant Josep en faria el fuster –va proposar el retor- que, si més no, per l'ofici del ribot té una semblança amb el Josep autèntic.

-Sí, sempre ho he sentit dir que Sant Josep manejava el ribot. Devia ser parent de l'Alfons Guerra – va remugar l'alcalde.

-I de Mare de Déu en podria fer la Paquita de cal Sense –i ara el capellà somrigué posant boca de bústia, vull dir que la badà d'orella a orella, potser pensant que la Paquita era una noia jove i maca.

-Aquesta si que no. Per aquí si que no hi passo –protesta l'alcalde amb determinació-. Aquesta noia porta un bombo de set mesos. Com vol que faci de Mare de Déu una jove que encara no ha parit? No pretindrà provocar-li un part prematur i endossar-nos a Vilavesten un setmesó per fill de Déu.

-Doncs, qui en pot fer de Mare de Déu? –preguntar el capella, desinflat.

-La Haifa, que ha tingut un nadó fa quatre dies.

-Aquesta si que no –ara va ser el retor qui protestà, amb una veu que va esgarrifar la sota-na- La Haifa és negra.

-També ho és la Mare de Déu de Montserrat, de negra, i vegeu quin morenet més maco va parir.

-Em sembla que no ho entén. -Replicà el capellà- És que la Haifa a més de negra és musulmana.

-I això que hi fa. Si només hi ha un sol Déu –filosofà l'alcalde-, bé deu ser el Déu de tots. Miri mossèn, ja fa temps que em barrina una idea i ara ve a tomb per exposar-li: em penso que entre una religió i l'altra només es diferencien per un petit matis: per la forma com s'ha de posar el cul.

-Vol callar! Que està desvariejant, vostè? Quins disbarats se li acudeixen, ara! –i el capellà va posar cara d'inquisidor.

-Si reses posant el cul en pompa ets musulmà –va dir l'alcalde-, si ho fas de cul a la cadira ets

cristià. Miri, em penso que a Déu se li en refot el lloc on els humans posen les galtes del darrere.

Van seguir discutint força estona, però al final van acabar formant l'elenc artístic. La feina els vingué a l'hora de posar-hi les bèsties. Per la somera no tingueren problema perquè el vell Cinto en tenia una de vella casa, però de bou o vaca ni al poble ni als pobles del voltant no n'hi havia ni una.

L'enze d'alcalde, però, trobà la solució.

-Ecolti mossèn, no sortiríem del pas amb una cabra? –va preguntar, de bona fe.

-No digui bajanades, home, que estem parlant de coses molt serioses –intervingué el rector, una mica “emmoscat”. I he dit “emmoscat” perquè la sotana li prohibia pensar paraulotes més grosses.

-Per això ho dic, perquè parlem de coses molt serioses –li respongué el cap municipal amb naturalitat-. Li sembla poc seriosa una desfilada militar en presència del Rei? Doncs els legionaris be hi posen la cabreta quan desfilen.

Finalment. I a falta d'una solució millor, van acordar emprar la cabra de cal Panxo, que tenia un braguer que li tocava a terra.

Els pastorets van atreure la gent. Quin èxit, maredéu! A la missa del gall s'hi presentà tothom. Els musulmans a l'esquerra cul enlaire, els cristians a la dreta de cul a la cadira, i el capellà plantat al presbiteri mirant-s'ho tot més satisfet que un ginjoler. Però de sobte, quina mala sort! sorgí un problema, o més ben dit, dos problemes, perquè la cabra va fer un bel i la somera va fer un bram i per una cosa tant poca substància com aquesta els musulmans i els cristians van començar a tirar-se els plats pel cap discutint si la cabra havia belat a favor d'uns i la somera havia bramat contra els altres. I per aquesta animalada tot Vilavesten va acabar empenyat i cadascú se'n va anar a casa seva.

El capella va meditar profundament sobre el tema i va arribar a una conclusió: l'alcalde no tenia raó, l'enemistat entre una religió i l'altra no era pas per culpa d'on es posava el cul, sinó per culpa dels bels i dels brams que cada bàndol era incapaç de controlar.

CONTES D'UN METGE RURAL D'ABANS EL NAIXEMENT DEL QUELET

Per ANTONI CURCÓ RAMIS
soci del centre

Hi ha dates de la nostra història que s'han gravat per sempre més en la nostra memòria i solament evocar-les ja sabem el significat d'elles: el 18 de Juliol, el 23 F, l'onze de Setembre...

Aquell matí, la meva esposa (que era la senyora del metge de feia tres mesos) va despertar-me dient:

-Bon dia i bon Nadal, encara que no sé que te'n semblarà, mira per la finestra.

Així vaig fer-ho i quedà bocabadat en veure tots els carrers i teulats amb un immaculat mantell de neu de més d'un pam d'alçada. Quin dia més maco que tindriem. Si? Per començar no podríem anar al nostre poble com cada festa a dinar. Però era igual perquè ací estaríem ben tranquil·lets. Si? Acabàvem d'esmorzar quan ja demanen pel senyor metge. Era el gendre del Joan de cal Quelet que digué:

-Miri senyor metge, em sap molt de greu de venir-lo a buscar però vostè ja sap que la meva dona està embarassada i la visitaven a la clínica de Lleida i

allà havia d'anar a donar a llum. Ara sembla que va de part i cap cotxe s'atreveix a sortir del poble amb tanta neu.

-No t'amoïnis home, ja vindré a veure què hi podem fer.

Jo li donava ànims al pobre xicot, però qui més ànims necessitava era jo mateix perquè els parts als metges joves era una de les coses que més respecte ens feien. I més en aquest cas per tractar-se d'una primípara.

Ja em tens a mi a cal Quelet amb el meu maletí nou, després d'haver trepitjat neu fins al genoll. A tots els poblets acostumava a haver-hi una llevadora aficionada que ajudava i molt en tot el part. Doncs no, aquí no n'hi havia cap. Tot solet hauria de fer el part. Però avui és un dia màgic, ni més ni menys que 25 de desembre; fa dos mil anys va nàixer el més preciós dels infants i que jo tingui coneixement sense l'ajut de cap llevadora ni de cap metge, les coses de cap manera podien anar malament. Les primeres ordres van ser que el marit i l'avi no es moguessin del menjador i l'àvia que cuidés de tenir un parell d'olles grans amb aigua bullida i temperada a més de unes quantes tovalloles grans i petites.

Sense oblidar tenir bona temperatura a la cambra degut a la nevada exterior. A cal Quelet eren pagesos de tota la vida, bona gent que mai no havien sortit del poble. Ja em direu el paper que podríem fer tots plegats davant d'una situació tant delicada. Bona voluntat tots en teníem, però... La cosa s'allargava, ja he dit que era la primera vegada que infantava la noia i a l'hora de dinar semblava que els dolors augmentaven. Ningú va dir per anar a menjar, nosaltres a la feina. I efectivament en mitja hora vam tenir al petit Quelet al mon, amb uns plors que varen fer venir al pare a la cambra.

-Ja ha passat tot, digué.

Si? El sarau només acabava de començar. Separat el nadó de la mare vaig donar-lo a l'àvia per embolcallar-lo i rentar-lo amb l'aigua i tovalloles, mentre jo cuidava el post part de la mare. L'àvia no podia avenir-se de tenir un net tan maco (és el que diu tothom, però jo mai he vis un recent nascut guapo) mentre deia :

-El que no sé es a qui deu d'assemblar-se amb aquest color de pell blavós tan bonic.

En sentir això vaig girar-me i veié que el nadó no respirava i anava posant-se cianòtic. Vaig deixar de

cuidar la mare per dedicar-me al fill que era més urgent. Introduí un dit a la boca per netejar baves i vaig obrir aquesta posant la meva boca fent un bon buf mentre amb les mans comprimava el tòrax del nadó. A la segona bufada es recuperà la respiració i aquell color blavós tan bonic per la vella es convertia en el rosat i veritable color bonic de la pell d'un nen. I ara ja podia atendre a la mare que prou ho necessitava i més amb aquest ensurt. Als pocs minuts l'àvia crida:

-El nen no respira! Torna a posar-se blau!

Repetim l'operació d'abans i tornem a la normalitat, però ara el petit Quelet fa uns plors que el senten tots el veïns .

Ja no tindríem cap més problema. Mare i fill i tota la família van passar un extraordinari dia de Nadal i aquest metge també.

I és per això que a tot Catalunya es coneix l'any que va néixer el Quelet.

-Ei! mestre, que jo no sé l'any que va nàixer el Quelet.

-Doncs deveu ser l'únic que no recorda la nevada del 1962.

-Ah !

**CULLERA
de BOIX
RESTAURANT**

Arrossos i cuina catalana

Rda. Sant Pere, 24 08010 BARCELONA - Tel. 93 268 79 82 - www.culleradeboix.com

L'ISIDRE I LA ROSA

Per MARIA MASSOT
sòcia del centre

L'Isidre i la Rosa eren nascuts al mateix poble i es coneixien de sempre, havien anat a la mateixa escola, encara que en aules separades.

En aquell temps els nens anaven amb el senyor mestre i les nenes amb la mestra, i els havien de parlar en castellà: *la lengua del imperio*.

Quan ja havien passat la infància, amb l'adolescència es van enamorar i es van posar a festejar. Però va esclatar la guerra civil del 36 i a l'Isidre el reclutaren per anar a lluitar contra els feixistes. L'acomiadament va ser molt trist. Qui sap quan de temps estarien sense veure's i potser sense notícies un de l'altre. Amés de la incertesa de si tornaria viu. Junts amb els companys de la seva quinta va partir a contracor cap a una guerra injusta i cruel.

La Rosa, trista i enyorada, portava la situació com podia. Davant de casa seva, a cal Jaume hi vivia en Jordi, que per l'edat encara no l'havien cridat per anar al front. Aquell xicot va començar a festejar-la, primer sense cap esperança, amb negatives d'una Rosa ofesa per les insinuacions. Però ell insistí, la noia li agradava i ell no es donava per vençut. La Rosa finalment va sucumbir als encants d'aquell jove ben plantat.

Les trobades clandestines van donar lloc a un embaràs que els va agafar ben bé per sorpresa. Allò s'havia d'arreglar i no hi havia més remei que fer un casament a corre-cuita.

Abans de la boda l'Isidre, sa i estalvi va tornar al poble amb la il·lusió d'abraçar de nou la seva Rosa. Imagineu-vos la sorpresa que el xicot es va endur en trobar la Rosa avergonyida i prenyada. Ella el va anar a trobar, li demanà perdó, i li va oferir si es volia casar amb ella. L'Isidre, indignat i ferit en el més profund li va respondre: "Casa't amb el que t'ha fet el bombo".

La Rosa ho va intentar, i com el temps passava i l'Isidre no canviava d'actitud va haver de donar el "sí vull" al Jordi, que estava content d'haver-se sortit amb la seva.

En aquells dies de revolta varen fer el bateig de matinada i mig d'amagat. El capellà que va oficiar la cerimònia acte seguit va ser va ser fet presoner pels escamots revolucionaris i afusellat.

La Marcel·la era una joveneta del mateix poble que festejava amb un germà del Jordi, el marit de la Rosa. Eren una parella d'enamorats als qui la guerra va trencar les il·lusions.

El nuvi juntament amb l'Isidre havia marxat al front. Ell no va tenir tanta sort, allà va trobar la mort. La Marcel·la es tornava boixa de dolor, per e ella s'havia acabat el món. Mentre l'Isidre malaia la jugada de la Rosa. S'havien convertit amb dos sers amb les il·lusions trencades. Amb el pas del temps la Marcel·la i l'Isidre van començar a festejar, perquè la vida continuava, i al cap d'un temps es van casar. Van tenir una nena, l'Alexandrina. La Rosa també va tenir un fill, el Jordi.

A pesar del temps la passió que la rosa sentia per l'Isidre no va desaparèixer. Però l'Isidre mostrava per ella fredor i indiferència. Com la Rosa era molt d'anar a missa, era de les noies que ornamentaven l'altar i duia flors i testos de lliris i hortènsies, ajudava als oficis i cantava al cor amb algun <solo> una mica cridaner i poc afinat. Era el prototip de beata de poble.

L'Isidre, ferits els sentiments i amb rancúnia li espetegava quan tenia l'ocasió: ja pot resar i anar a missa que al cel, t'ho ben asseguro que no hi aniràs. El que mas fet a mi no té perdó de Déu.

La Rosa, a poc a poc, va aconseguir que ell se sentís de nou atret per ella. Calia ser molt cautelosos, en un poble petit era difícil mantenir una relació clandestina i les xafarderies s'expandiren com l'aigua. Però la rosa era molt espavilada, va aconseguir que es trobesin en llocs segurs i discrets, fins i tot a la capital prenen mesures per a no fer sospitar. Possiblement hi havia persones que ho sabien però no es recorda com un escàndol la seva història.

La Marcel·la, que no era gens beneïta, sospitava el que estava passant o potser algú la informava. Però ella no v comentar mai res sobre la qüestió, ni tan sols li ho va retreure a l'Isidre. Amb la Rosa sempre va tenir una bona relació i mai no li va demanar explicacions. En el fons aquella aventura no li importava gens. El seu amor ja no tornaria, el demés ja no tenia massa importància.

El temps va anà passant i com tothom els nostres personatges van anar envellint. La Rosa feia temps que tenia problemes de cor. A l'hospital de Lleida li varen fer les proves i li van comunicar que l'havien d'operar a Barcelona, a l'hospital de Bellvitge. L'operació era una mica arriscada. Davant l'imminent viatge a Barcelona la rosa va anar a acomiadar-se de l'Isidre. "Vaig a operar-me -li va dir- si per desgràcia no anés bé l'operació sàpigues que sempre t'he estimat. Perdona'm pel que et vaig fer. Es van acomiadar, es varen abraçar i les llàgrimes els lliscaren per la cara.

AIRES POETICS

“LA MASIA GRAN”

Per ANDRÉS GUIMERÀ I BOSCH

La masia és el símbol de la continuïtat de la família, escollit pel nostre estimat pare (q.e.p.d.) en una sentida poesia. Tot seguit la reproduïm per a vosaltres amb motiu d'aquestes festes nadalenques i també en homenatge a ell. Us felicitem així el Nadal tot desitjant-vos que ompliu amb joia i pau la vostra masia.

Emili i Mateu Guimerà i Vidal

La masia gran és buida,
però no de vi ni pa,
hi ha molta gent que se'n cuida
de la verema i el segar.

La masia està gelada
però no del fred hivern,
hi ha molta llenya feixada
i una llar com un infern.

L'hereu s'és mort, el qui omplia
i era el foc l'han soterrat
i ara és gran, gran la masia,
i es buida que fa feredat.

Be treballa la gent forta
amb el seu anar i venir,
tot hi va, tot n'hi aporta
i no res la pot omplir.
Pare las, alça la testa
que la mort remei no té
però Déu és pau i és festa,
gira els ulls a ta muller.

Vora el plor fúnebre d'ara
ja s'hi acosta un nou dolor,
aviat amb goig de mare
clamarà: Benedicció!

Un esclat com de trompetes
oiràs, serà un infant
i amb sa veu i ses manetes,
omplirà la casa gran

Hotel de dues estrelles
situat al centre de la
ciutat (Pl. Universitat),
totes les habitacions
amb bany o dutxa,
calefacció central, aigua
calenta, parking a 100
mts., aire acondicionat.

HOTEL **condestable** ••

10%*
DESCOMpte

HOTEL
condestable

Ronda Universitat, 1
08007 • BARCELONA
Tel. 93 318 62 68 • Fax 93 318 67 66
h.condestable@hotelcondestable.com
<http://www.hotelcondestable.com>

* Per a totes les persones que vinguin de part del Centre Comarcal Lleidatà

SENYOR DE LA TERRA

Per JOAQUIM ROURE I CLAVÉ

Visc l'enyor d'una terra de promesa
que fou, ja refredat, el meu bressol;
una terra que l'home, l'aigua i el sol
han farcit d'abundor i de riquesa.

S'alcen al lluny, amb tota l'aridesa,
muntanyes pirinenques en ple vol,
i dominant la plana, en son pujol,
un campanar de pedra i altivesa.

Home, terra, muntanya i campanar,
el dolç terror que estimo amb vehemència,
alenen els meus somnis i el bregar
dels anys de la meva adolescència.

Encara que mil anys durés l'absència
allà on vaig, ells m'hi han d'acompanyar.

Comentari de **Maria Massot Guiu**

En la meva infantesa vaig tenir el privilegi de conèixer
en **JOAN ROURE I CLAVÉ**, mestre, poeta, catalanista
i patriota que va sofrir l'exili com tants altres.

En tornar a la nostra terra juntament amb el
Costafreda va fundar una escola d'estudis primaris a
Barcelona: "Ramon Llull".

Els dos amics varen ser socis del Centre pel qual en
els anys difícils varen lluitar i treballar intensament.
Els seus filla ham fet un recull de la seva obra en el
llibre "Albada de records" del qual en tenim un exem-
plar al centre.

Aquí tenim com a mostra un poema seu

A l'autora **MONTserrat BALAGUER TARIBÓ**, sòcia del Centre li ha estat atorgat el premi especial en el Certament Literari de la Mare de Déu de l'Acadèmia, Patrona de Lleida i del Col·legi Episcopal 2008: **FLOR NATURAL A LA POESIA QUE CANTI A LA VERGE BLANCA COM A PATRONA DE LLEUDA**. Publiquem la poesia guanyadora amb el títol

VERGE BLANCA PATRONA DE LLEIDA

Maria Blanca, llum del paradís,
joia del cel, Verge de l'Acadèmia.
D'Espanya i Catalunya sou l'encís.

Patrona del Col·legi episcopal
i corona de Lleida sou el lliri
de blancor Inmaculada. Sender i hostal

vers les prades del cel. Ompliu la nit
de blanca plenitud amb seny i amor.

Il·lumineu per sempre l'esperit

de qui a Vos us estima i us demana.

Filla del Senyor i Mare de Jesús.

Lliri de la devesa lleidatana.

Sou l'estel de la nit. La magnitud
de l'amor més sublim. La benaurança
de viure a prop de Vos en plenitud.

Senyora de l'amor. Altura sacra
d'una flama nevada original.

Vos sou l'altar de Déu d'un gran miracle.

Encara és lluminós el vostre ventre
en un hàlit diví. Sagrada urna
d'un amor ple de Déu al vostre centre.

Única i sense igual, Déu us ha creat
del tot nostra i propera per nosaltres,
com un somni sublim fet realitat.

Sou perfum besador, la confiança
guaridora del món dolça presència
donadora de Gràcia i esperança.

Les mans teniu creuades sobre el cor
en un místic insomni a la mirada
amb un rostre clarós pel més amor.

Blanca i dempeus sou tota poesia
vers a vers, en un dolç desplegament
que exhaleu Vós mateixa, cada dia.

PERSONATGES DE CATALUNYA

LLUÍS COMPANYS, ENTRE REBELS,
JUTGES I BOTXINS

Per PERE BASTE
soci del centre

“Tornarem a lluitar, tornarem a sofrir, tornarem a vèncer”, però ell no va poder vèncer: les bales feixistes li van segar la vida la matinada del 15 d'octubre de 1940 en compliment de la sentència d'una farsa indigna de Consell de Guerra celebrat el dia anterior a Barcelona en la que fou

acusat d'haver-se adherit a la rebel·lió.

El dia 29 de setembre passat, seixanta-vuit anys després de la seva mort, en un acte celebrat al Palau de la Generalitat, Pascal Brice i Christine Gläser cònsols de França i Alemanya, dos països dels tres que participaren en el criminal magnicidi, realitzaren un acte de desgreuge i honoraren la figura del president màrtir. Però, on era el representant del govern espanyol?

L'assassinat del president Companys va ser el resultat d'un conxorxa nefasta en la que intervingueren l'Espanya franquista, la França de Vichy i l'Alemanya

nazi i, agradi o no agradi, Espanya va ser la principal responsable d'aquella mort injusta. El president no el van matar per fet de dir-se Lluís Companys, el van assassinar perquè era president de Catalunya, perquè ens representava a tots.

El dia 15 d'octubre de 2004 davant la tomba de Companys al Fossar de la Pedrera, la vicepresidenta de govern espanyol va adquirir el compromís de reparar l'honor i dignificar Lluís

Companys, president democràtic de Catalunya, assassinat per la il·legal justícia militar franquista.

Quatre anys després, aquella promesa solemne feta en presència del president Maragall encara no és complerta. Cap més país del món triga tant a corregir una injustícia. O bé l'Estat espanyol no té cap pressa per restaurar l'honor i la dignitat d'un president de la nació catalana, i amb ell a tota Catalunya, o encara estem sota el domini dels fantasmes d'un règim que després d'haver assolat el país en vides i hisendes va controlar la vida dels ciutadans durant prop de quaranta anys.

ENRIC PORTA I MESTRE

AMBAIXADOR, DES DE L'ART, DE LES BELLESES DEL PIRINEU.

Per LLORENÇ SÁNCHEZ VILANOVA

soci del centre

Ha estat una de les figures més importants de la pintura contemporània del nostre país, i la seva obra constitueix una valuosa aportació al catàleg de la Pintura de Catalunya. Artista excepcional, posseïdor de gran

talent, dominador de la tècnica del color com pocs, ocupa un lloc rellevant en el panorama actual. Les seves teles, conforme passen els anys i són motiu d'estudi i anàlisi reiterat, no cessen d'augmentar en valor i estima artística.

Enric Porta i Mestre va néixer a la Pobla de Segur, el 26 d'abril de 1901. Els seus pares Enric Porta i Carne Mestre, formaven una família menestral, dedi-

cada al conreu d'una modesta hisenda. Res podia fer sospitar el genial artista que n'havia de sorgir.

Després dels primers estudis a la vila i a cavall d'unes inicials disposicions pel dibuix, l'octubre de 1915, Porta es matricula a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, i complementa llur instrucció artística a l'Acadèmia Baixes.

El període de formació a Barcelona es tanca el 1922, quan marxa a París. Abans però, amb en Nolasca Valls i Carles Cenacasc, celebra, a les Galeries Laietanes, una primera exposició que mereix elogiosos comentaris de la crítica, que parla dels autors com dels tres mosqueters i es pregunta, seguint la novel·la de Dumas, quins serien els resultats deu anys després.

Retrat del pintor Enric Porta Mestre

Porta va romandre a París, de 1922 a 1932. Fou una etapa altament profitosa que ajudà el pintor a definir el seu estil, que el posà en contacte amb els grans autors de la pintura contemporània i clàssica, i que l'acompanyà

per sempre com a gresol d'experiències i de mestratges inoblidables. Compagina en aquells anys a la Meca de l'Art, l'estudi amb el treball, i es fa present tots els anys al Saló dels Independents i al Saló de Tardor, amatent a seguir les petjades dels impressionistes, de Cèzanne sobretot, del que en faria referència constant de la seva extensa obra.

Pletòric d'il·lusions i d'afanys de consolidar la seva carrera artística, Porta regressa de París l'abril de 1922. Participa d'inici en algunes col·lectives, i el gener de 1935 celebra una primera exposició individual a la Sala Syra de Barcelona, que esdevindria, al llarg de la seva intensa trajectòria artística, marc habitual de les exposicions a ciutat. La mostra fou un rotund triomf de venda i de crítica, molt més lluny del que l'autor hagués imaginat.

Arriba, però, la guerra civil que estronca aquella línia esplendorosa que Porta havia emprès. Ço fa també que s'hagi de redossar a la Pobla, des d'on segueix treballant, en silenci, gairebé com un esplai, ja que en aquelles circumstàncies es fa difícil projectar-se fora. Ha de guanyar-se la vida donant algunes lliçons de dibuix i atenent el conreu d'un hort.

Amb la fi de la guerra, torna a reeixir de manera cabdal. De 1940 a 1945 exposa repetides vegades a la Sala Syra, a les Galeries Augusta i a la Sala Vergès de Manresa. El 1945 contreu matrimoni amb la Rosa Isarn del Pont de Claverol, i fixa el domicili a Barcelona.

A partir de 1948, Porta adopta el costum d'exposar regularment tots els anys a la Sala del Comú de Particulars de la Pobla de Segur. Són exposicions molt ben rebudes dels seus conveïns, exposicions que es mantenen, de manera gairebé ininterrompuda, fins l'any 1985, i que expliquen perquè avui, una

part molt important de l'obra de Porta, es trobi escampada per nombroses cases de la vila

Residenciat de nou, el 1950, a la Pobla, Porta no cessa de treballar amb gran empena, amb més força creativa, amb ambició d'assolir fites més altes. Així fou construït una sòlida i extensa obra, que a la fi dels seus dies, segons confessió pròpia, totalitzava més de 4.000 teles, de dimensió i temàtica diversa, exhibida a les més prestigioses galeries de Catalunya, València, Mallorca, Madrid i altres indrets, i altament ponderada d'una crítica que, en tot temps, valorà el pintor profundament. " Sus cuadros – deïa en 1951 Francesc Bosch - son obras meditadas y realizadas pacientemente; interpretaciones de la realidad, vista y analizada por un artista con estilo propio e inconfundible ".

El 1981 celebrava la darrera de les exposicions a Barcelona. Tingué lloc a la Galeria Noucents. Des de llavors, sense renunciar al seu art, Porta fou apartant-se de l'escena pública. Pregonament admirat fins els últims dies, i amb un estès cercle, fidel i enamorat de la seva pintura, el gran artista no abandonà mai els pinzells, a desgrat de la minva de la salut i de les xacres que anaren minorant les seves portentoses facultats. Particularment dolorosa fou la gradual pèrdua de visió, que l'obligava a treballar tancat al seu taller. Allí l'autor d'aquest article, el visità repetides vegades, obligat per l'estudi biogràfic que li havia estat encarregat, el 1986, per una prestigiosa galeria.

Per les formidables dimensions i impressionant treball de creació que suposa, destaquem, d'aquesta obra, els quatre murals que decoren les parets de l'absis de l'església parroquial de la Pobla de Segur, pintures al temple, que escenifiquen les més vives tradicions locals, com ara la trobada de la Verge de Ribera, patrona de la vila o la diada de Sant Miquel del Pui.

A poc de complir els 92 anys, Porta moria a Barcelona, el 3 d'abril de 1993. Al dia següent era inhumat al cementiri de la Pobla. La Municipalitat, bo i valorant els extraordinaris mereixements de l'insigne pintor, volgué perpetuar la seva memòria, donant el nom de Porta a una plaça del casc antic, en la que l'artista hi tingué, llargs anys, el domicili i el taller.

D'altra banda, guanyador, el 1951, de la Medalla Morera, i posseïdor de nombroses distincions, així com dels més alts reconeixements acadèmics, fou, particularment, emotiu l'homenatge pòstum, amb intervenció del prestigiós crític i escriptor, Josep M. Cadena, que en 1996 li dedicava el Cercle Artístic de Lleida, acompanyat d'una selecta exposició, dins tot en el marc de la seu social de l'Institut d'Estudis Ilerdencs.

TOT RECORDANT L'EMILI PUJOL

Per XAVIER RECASENS I SOLÉ
(Nebot d'en Josep Solé i Segarra)

Les aromes de romaní, quant la calor d'estiu, feixuga i sense pietat, arramblant força per les valls i planes de la Granadella, tenien un olor especial, barreja de temps passats coneguts i moments futurs per fruitar els camins de pols, creuats per someres i pagesos a peu amb la

Romaní en plena floració

sàrria plena de voluntats i poca cosa més.

Cants fanàtics de cogulles i guatlles, marcant territori. Anecdòtic un vehicle amb el seu sorollós circular i el despertar del cel adormit per tanta xafogor. I sol a dalt i la calor, sota. Com sempre. Les pedres suplicant a la marinada i les oliveres, plenes de vergonya, amagant les minses olives entre fulles de verd fosc i branques pàl·lides. Pocs pins i rebolls i menys, herba seca; uns saquejats dins les estufes i les altres, arranques per aixades, braços i moltes suors.

Recordo en aquest paisatge d'estiu i vacances, a l'oncle Emili, sota l'immens pi pare que cobria l'era davant el maset i donant-hi tota l'ombra per sobreviure. La música que teixia amb la seva guitarra, feia ballar d'alegria les fulles de la pinassa, callar, sorpresos, els ocellets i somiar, segurament, les oliveres estroncades per la forta sequera estiuenca. Des de la cruïlla de la carretera a el Soleràs, al entrar a la vall de les Figueres, camí de Torrebesses, s'escoltaven dolçament les melodies que desprenia aquella guitarra tant estimada pel mestre. L'Adelaide Rovert, la seva muller, cantant d'òpera, trafegava per la cuina del maset i els seus cants, les olors de menjars senzills però ben cuinats, així

com la roba estesa entregada al fort sol i poc vent, et retornaven cada any als records de ser ben rebut i millor, estimat. Passar uns dies al mas de l'oncle Pujol, era el millor premi a les meves vacances.

Tinc present la fascinació del mestre per la seva muller i també, per la seva guitarra. Totes dos cantaven quant volien. Sempre la música embolcallant la vall, als marges de pedra seca, a la pols i la forta calor. Tot era música.

Admirava també els seus silencis i les explicacions d'aquell home senzill i educat; sempre tenia una resposta acurada i les seves paraules, ben apamades, em dibuixaven petits paradís per alliberar la imaginació d'infant. Recordo la manera de seure, les mans de pell fina i dits llargs, la banqueta per recolzar els peus i interpretar millor. Les camises apurades així com els pantalons i sabates humils. I vestit d'etiqueta per actuar, gastat però ufanós, penjat en un racó dins el mas. L'injust viure dels artistes que els toca compartir les mancances diàries per sobreviure i no estar reconeguts i afavorits per la seva mestria. Ser artista, ara ho visc, es una mena de catarsi que et permet sobreviure davant aquesta societat, en general, malaltissa i ignorant de la bellesa, fugin esverada dins falsos paradisos forçats pel consum enlluernador.

Crec que l'Emili Pujol era fonamentalment un home savi que mitjançant les seves mans, parlava amb la música de la guitarra i llaüt. En tenia prou per dir tot el que portava dins i que conreava cada dia amb l'esplendor de l'esforç i la gratitud que et dona la saviesa adquirida. Saber créixer com el pi pare que tant el recolzava amb la seva ombra refrescant.

Que serveixi d'exemple, ara, en temps de forta marejada i perduri, doncs, el que ens queda d'ell: la seva música i el seu record. Si més no en els paratges feixucs de les Garrigues seques per calorades injustes, emboirades per freds hivernals i la rauxa de la seva gent treballadora i entregada a l'olivera misteriosa que ens dona, quant vol, la saba daurada com a tresor per gaudir per sempre més.

Gràcies, mestre

PREMIS LITERARIS DEL CENTRE COMARCAL LLEIDATÀ 2009

NARRATIVA POESIA

Germans Xoriguera Guillem Viladot

Veieu les bases dels premis a: www.cclleidata.cat

EL RACÓ D'EN QUIM

MOVEM LA LLENGUA I TANQUEM LA BUTXACA

Amb les balances fiscals
ha quedat ben demostrat
que als veïns de Catalunya
ens foten sense pietat.

Quinze mil milions (en euros)
se'n van d'ací cap allà,
i d'aquests ben pocs, ben pocs,
en tornarem a tocar.

Si parlem d'economia
ens fotrem de mal humor,
però si seguim callant
encara serà pitjor.

Quan l'economia tira
no ens volen donat diners.
Quan l'economia falla
encara ens en donen menys.

Així que, vagi com vagi
de Madrid no en traiem res.
Algú podria explicar-me:
Espanya, de què ens serveix?

Doncs serveix per escanyar-nos,
per no deixar-nos surar,
si no ens la traiem de sobre
els catalans a captar.

MISCEL·LÀNIA

ELS CORDONS D'UN LLEIDETÀ

Diuem que a l'Eurocambra se li està acabant la paciència amb un noi de la Granja d'Escarp (Lleida) que va copiar i traduir al català en la seva web www.europarl.cat una rèplica exacta de l'europea en la que el català no hi figurava. El noi es diu Miquel Català, té vint-i-set anys i aquest estiu va estar al Centre en un sopar organitzat amb motiu de la conferència donada pel senyor Alfons Lòpez-Tena. El jove lleidatà havia rebut de l'Eurocambra requeriments de tota mena per a que tanqués el portal, i s'hi havia negat al·legant que els donaria la clau per a que el tanquessin ells –si volien-. Avui el portal segueix obert hi ha rebut de l'ordre de les 120.000

visites o més. Però els cordons del lleidatà encara van més lluny: ara els ha copiat i traduït al català el canal de televisió online que es publica en 22 llengües, i l'Eurocambra està que trina i l'amenança de portar-lo als tribunals. Entre els eurodiputats catalans hi ha divisió d'opinions, uns estan molestos i l'avisen que tindrà problemes si continua entorpint el seu treball (quin treball?) i uns altres el justifiquen. Doncs bé, tot això ho podria acabar immediatament el govern espanyol demanant el reconeixement oficial del català a l'Eurocambra. Perquè no ho fa? Deu ser perquè esta convençut que Catalunya no és Espanya?

DOLORS ALTERACHS CAMPS és, probablement, per dret, la sòcia més antiga del Centre Comarcal Lleidatà. És filla d'Antoni Alterachs, nascut a Tàrrrega i traslladat posteriorment a viure a Barcelona i soci del Centre a l'any 1928. Aleshores la Dolors tenia 7 anys i el pare la portava al Centre al qual, excepte en els primers anys de la postguerra no ha deixat mai de pertànyer, primer com a familiar de soci i quan es canviaren les normes com a sòcia amb carnet. De jove, en temps de la República, va formar part de la Secció Femenina del Centre, va participar en els concursos de disfresses que el Centre celebrava al teatre Romea i al Price. També va formar part del quadre escènic i actuà sota la direcció de Josep Valls. Als 87 anys el seu interès pel Centre es decanta per les excursions i els actes culturals. La major part del temps, però, el passa a casa amb l'agradable companyia de la música a la que és mol aficionada. Dolors Alterachs Camps mereixeria el premi a la fidelitat. Potser s'hauria de pensar en crear-lo.

FRASES QUE FAN PENSAR

“Els qui busquen la veritat mereixen el càstig de trobar-la ”.
(Santiago Rusiñol)

“S'apren ben poc amb la victòria, contràriament s'aprèn molt amb la derrota ”.
(Proverbi japonès)

“El qui tria molt, escull el pitjor ”.
(Dita d'Uruguai)

“Amb el coneixement s'augmenten els dubtes”.
(goethe)

ALIAGA MOYA B, S.L. REFORMES EN GENERAL

Pisos, locals, patis de llum, escales, façanes, torres, pàrquins, pintura

Reformes integrals de cuines, banys, electricitat, alumini, pladur, parquet, fontaneria, calefacció, aire condicionat, aigua, gas, butlletins

QUALITAT, RESPONSABILITAT I CONFIANÇA
Pressupost gratis i sense compromís

(Tracte especial pels socis del
CENTRE COMARCAL LLEIDATÀ)

C/ Miralta, 19-21 - Local 3
Hospitalet de Llobregat (Barcelona)
TI. 932 610 942 – 932 601 012 – FAX 932 601 059
MOBIL 600 62 31 78 - 607 21 58 76
reformasaliagamoyasl@ono.com

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Relacions Ciutadanes
Districte de l'Eixample

Generalitat de Catalunya
Departament de Governació
i Administracions Públiques
Secretaria d'Acció Ciutadana

Diputació de Lleida

C/PAU SAGRE, 100 - 08001 LLEIDA

PATRONAT DE TURISME DE LLEIDA

PATRONAT DE PROMOCIÓ
ECONÒMICA DE LLEIDA

Lleida Qualitat